

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2022/466>

Materiál v pripomienkovom konaní do 24.08.2022

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR na základe Plánu legislatívnych úloh vlády na rok 2022

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Návrh zákona sa zaoberá návrhom najvýznamnejších úprav v oblastiach, ktoré sú identifikované nasledovne: 1. revízia právneho rámca poskytovania finančných príspevkov v rámci AOTP za účelom zlepšenia ich efektívnosti a účinnosti, 2. úprava právneho rámca podpory zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím za účelom zlepšenia jej efektívnosti a účinnosti, 3. úprava zjednodušenia prístupu a zotrvania štátnych príslušníkov tretích krajín na trhu práce najmä úpravou určenia zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily na úroveň krajov a zjednodušením procesu obnovenia prechodného pobytu na účel zamestnania, 4. úprava pôsobnosti Aliancie sektorových rád a sektorových rád a vzdelávania prípravy pre trh práce v súlade so schválenou Stratégiou celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021 – 2030 a Akčným plánom k Stratégii celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2022 – 2024.

Postoj RÚZ k materiálu

Hlavným dôvodom vypracovania návrhu zákona vyplývajúcim z Plánu legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2022 je upraviť právny rámec poskytovania finančných príspevkov v rámci aktívnych opatrení na trhu práce (AOTP) a zabezpečiť zosúladenie zákona s aktuálnymi potrebami aplikačnej praxe najmä v oblasti zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín a podpory zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím. RÚZ k návrhu predkladá nižšie uvedené zásadné pripomienky.

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 10, §9 odsek 1

RÚZ navrhuje uvedený bod vypustiť

Odôvodnenie:

Uvedené znenie je v rozpore s medzinárodnou legislatívou, definíciami Medzinárodnej organizácie práce (International Labour Organization) a Eurostatu a predstavuje neprípustnú diskrimináciu z hľadiska veku. Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (pracovná sila) predstavuje v súlade s medzinárodnými definíciami všetky osoby vo veku od 15 do 89 rokov, ktoré patria medzi pracujúcich alebo nezamestnaných. Služby zamestnanosti by tak mali byť dostupné minimálne pre túto vekovú kategóriu aj s ohľadom na argumentáciu uvedenú v osobitnej časti materiálu k predloženému návrhu zákona, že služby zamestnanosti sú zamerané na podporu ekonomicky aktívneho obyvateľstva

2. Zásadná pripomienka k čl. I. – vloženie nového novelizačného bodu

V čl. I navrhujeme doplniť nový novelizačný bod, ktorý znie nasledovne: „V § 21 ods. 4 sa slová „tri roky“ nahrádzajú slovami „jeden rok“.“

Alternatíva 1: V čl. I navrhujeme doplniť nový novelizačný bod, ktorý znie nasledovne: „V § 21 ods. 4 sa vypúšťajú slová: „ktorá vykonáva činnosť najmenej tri roky pred podaním žiadosti o udelenie prechodného pobytu na účel zamestnania alebo pred podaním žiadosti o obnovenie prechodného pobytu na účel zamestnania.““

V nadväznosti na túto zmenu navrhujeme v čl. I doplniť nový novelizačný bod, ktorý znie nasledovne: „V § 29 ods. 3 sa dopĺňa nové písmeno m), ktoré znie: „m) zamestnáva najmenej desať zamestnancov v pracovnom pomere a predmetom jej činnosti sú odborné poradenské služby pre uchádzačov a záujemcov o zamestnanie okrem činnosti športového agenta.“.

Alternatíva 2: V čl. I navrhujeme doplniť nový novelizačný bod, ktorý znie nasledovne: „V § 21 ods. 4 sa vypúšťajú slová: „ktorá vykonáva činnosť najmenej tri roky pred podaním žiadosti o udelenie prechodného pobytu na účel zamestnania alebo pred podaním žiadosti o obnovenie prechodného pobytu na účel zamestnania,“.“

V nadväznosti na túto zmenu navrhujeme v čl. I doplniť nový novelizačný bod, ktorý znie nasledovne: „V § 29 ods. 3 písm. h) znie nasledovne: „h) má vypracovaný projekt vykonávania činnosti agentúry dočasného zamestnávania na konkrétne nedostatkové profesie podľa národnej klasifikácie zamestnaní vrátane kalkulácie predpokladaných príjmov a výdavkov,“.“

V nadväznosti na navrhované zmeny navrhujeme primerane upraviť aj ostatné ustanovenia zákona o službách zamestnanosti.

Odôvodnenie:

V zmysle § 21 ods. 4 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti (ďalej len „zákon o službách zamestnanosti“) môžu štátni príslušníci tretích krajín pracovať na slovenskom trhu práce aj formou dočasného pridelenia cez agentúry dočasného zamestnávania (ďalej len „ADZ“), ktoré vykonávajú svoju činnosť najmenej tri roky. Táto možnosť bola do zákona o službách zamestnanosti doplnená v roku 2018, pričom jej cieľom bolo rozšíriť možnosť prístupu štátnych príslušníkov tretích krajín na slovenský trh práce z dôvodu nedostatku pracovnej sily. Podmienka, aby ADZ vykonávala svoju činnosť minimálne tri roky, mala v zmysle dôvodovej správy prispieť aj k obmedzeniu rôznych foriem tzv. vysielania štátnych príslušníkov tretích krajín prostredníctvom schránkových spoločností, k zvýšeniu ochrany zamestnancov z tretích krajín, k uľahčeniu kontroly, ako aj k zníženiu prípadného sociálneho dumpingu. Máme však za to, že podmienka, aby ADZ vykonávala svoju činnosť minimálne tri roky je neprimeraná a neodôvodnená. Nevidíme dôvod na to, aby bola minimálna doba činnosti ADZ stanovená práve na tri roky a navrhujeme, aby táto podmienka bola stanovená na jeden rok, čo podľa nášho názoru predstavuje primeranú a dostatočne dlhú dobu pre ADZ na preukázanie, že svoju činnosť vykonáva riadne, v zmysle zákona o službách zamestnanosti a nejedná sa o schránkovú spoločnosť.

Ako alternatívu číslo 1. navrhujeme, aby sa podmienka doby výkonu činnosti ADZ vypustila v celom rozsahu a rozšírili sa podmienky pre vydanie povolenia ADZ na vykonávanie činnosti v zmysle § 29 zákona o službách zamestnanosti o podmienku, v zmysle ktorej ADZ musí zamestnávať najmenej 10 zamestnancov v pracovnom pomere a predmetom jej činnosti sú odborné poradenské služby pre uchádzačov a záujemcov o zamestnanie okrem činnosti športového agenta.

Ako alternatívu číslo 2 navrhujeme, aby sa podmienka doby výkonu činnosti vypustila v celom rozsahu a rozšírili sa podmienky pre vydanie povolenia ADZ na vykonávanie činnosti v zmysle § 29 zákona o službách zamestnanosti o podmienku, v zmysle ktorej ADZ vypracuje projekt vykonávania svojej činnosti na konkrétne nedostatkové profesie podľa národnej klasifikácie zamestnaní. Vypracovanie projektu pre konkrétne nedostatkové profesie podľa národnej klasifikácie predstavuje náročný a odborný proces, ktorý by schránková spoločnosť nedokázala uskutočniť.

Vyššie uvedené alternatívy podľa nášho názoru predstavujú dostatočné záruky na preukázanie, že ADZ je spoľahlivou spoločnosťou, ktorej cieľom je pomôcť štátnym príslušníkom tretích krajín uplatniť sa na slovenskom trhu práce a podporiť slovenský pracovný trh najmä s ohľadom na doplnenie pracovnej sily v nedostatkových profesiách.

3. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 61, §35b, odsek 1

V §35b odsek 1 písm. d) navrhujeme formulovať nasledovne:

Odôvodnenie:

d) určuje štandardy odborných vedomostí, odborných zručností a kompetencií na výkon pracovných činností na pracovných miestach na trhu práce

Odôvodnenie:

Terminologická pripomienka. V uvedenom ustanovení navrhujeme slovo „schopností“ nahradiť slovom „kompetencií“

4. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 109, §55

Navrhujeme ponechať pôvodné ustanovenie §55 ods. 3.

Odôvodnenie:

Výrobné družstvá invalidov vznikli v povojnovom období najmä preto, aby vytvorili podmienky na zamestnanie ľudí so zníženou pracovnou schopnosťou. Výrobné družstvá invalidov nezanikli, dodnes sa venujú pôvodnému poslaniu, a preto nevidíme dôvod na vypustenie tohto ustanovenia, a to dokonca bez akéhokoľvek objasnenia dôvodu vypustenia tohto ustanovenia.

5. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 109, §55 odsek 3, písmeno b)

Navrhujeme skrátiť obdobie, v ktorom osoba nebola zamestnancom, nebola v pracovnoprávnom vzťahu na základe dohody o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru,¹²⁾ nevykonávala zárobkovú činnosť na základe právneho vzťahu podľa osobitného predpisu¹³⁾ a nevykonávala alebo neprevádzkovala samostatnú zárobkovú činnosť okrem vykonávania činností podľa § 6 ods. 2 na najmenej 3 mesiace.

Odôvodnenie:

Občan so zdravotným postihnutím, ktorý má pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% a najviac o 70% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou je občan, ktorý je invalidný a pokles jeho schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je objektívne posúdená Sociálnou poisťovňou. Predpoklad zamestnania takejto osoby na otvorenom trhu práce je v porovnaní s osobou, ktorá nie je poberateľom invalidného dôchodku výrazne nižší a preto považujeme dobu 6 mesiacov za príliš dlhú.

V súlade s dôvodovou správou akceptujeme stanovenia obdobia, v ktorom sa osoba pokúsi zamestnať na otvorenom trhu práce, avšak túto dobu navrhujeme skrátiť na maximálne 3 mesiace.

6. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 109, §55 odsek 8, písmeno d)

Navrhujeme upraviť lehotu, v ktorej má právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá má priznané postavenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska povinnosť oznámiť zmenu sídla na lehotu do 5 pracovných dní po uskutočnení zmeny.

Odôvodnenie:

Navrhovaná lehota podľa nášho názoru nereflektuje aplikačnú prax, nakoľko zmeny sídla sú často spôsobené aj skončením nájomného vzťahu, ktorý z dôvodu pandémie, ale aj kvôli celosvetovej situácii býva v súčasnej dobe často ukončovaný aj dynamicky a neplánovane.

7. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 114, §56a

Navrhujeme ponechať pôvodné ustanovenie §56a.

Odôvodnenie:

Projekty a programy nie vždy majú za cieľ podporu a tvorbu nových pracovných miest, uľahčenie pracovnej integrácie občanov so zdravotným postihnutím a uľahčenie udržania občana, ktorý sa stal občanom so zdravotným postihnutím počas trvania jeho zamestnania, v tomto zamestnaní. Teda možná podpora na udržanie občana so zdravotným postihnutím v zamestnaní by prestala mať garantovaný právny rámec. Taktiež je tento návrh v rozpore s predloženou dôvodovou správou, pretože rušením nástrojov podpory na udržanie občana so zdravotným postihnutím v zamestnaní sa určite nezlepší stav zamestnávania ťažko zdravotne postihnutých osôb na otvorenom trhu práce. Ustanovenie §56a je osobitne určené pre občanov so zdravotným postihnutím pracujúcich na otvorenom trhu práce.

8. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 126, §59 odsek 1

Navrhujeme ponechať príspevok na činnosť pracovného asistenta obligatónym.

Odôvodnenie:

Navrhované znenie by podľa nášho názoru bolo v nesúlade s čl. 34 ods. 2 písm. b) Nariadenia Komisie (EÚ) č. 651/2014 zo 17. júna 2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 zmluvy, pričom v súlade s týmto nariadením je garantovaná pomoc na kompenzáciu dodatočných nákladov

zamestnávateľa spojených so zamestnávaním pracovníkov so zdravotným postihnutím, a to úhradou nákladov na zamestnávanie zamestnancov výlučne na čas venovaný pomoci pracovníkom so zdravotným postihnutím a náklady na odbornú prípravu takýchto zamestnancov týkajúcu sa pomoci pracovníkom so zdravotným postihnutím, pričom intenzita pomoci nepresahuje 100 % oprávnených nákladov. Z tohto pohľadu s ohľadom na dôvodovú správu, objektivizáciu potreby pracovnej asistencie a zneužívania nástroja v budúcnosti sa namiesto zmeny nárokovateľnosti javí ako správnejšie riešenie stanovenie jasných kritérií pre poskytnutie príspevku upravených vo vykonávacej vyhláške a zabezpečenie kontrol zo strany úradov práce.

9. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 128, §60 odsek 1

Navrhujeme umožniť prácu v domácnosti počas celého kalendárneho mesiaca, resp. nelimitovať prácu z domácnosti, ak je odôvodnená, počtom dní.

Odôvodnenie:

Ak zdravotné postihnutie umožňuje výkon práce z domácnosti a charakter práce to dovoľuje a na tomto výkone sa dohodnú zamestnávateľ so zamestnancom, myslíme si, že výkon práce by mohol byť bez stanovenia akejkoľvek hranice realizovaný v domácnosti občana so zdravotným postihnutím. To je súladné aj s ohľadom na stále aktuálnu pandémiu koronavírusu.

10. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 129, §60 odsek 2, písmeno i)

Navrhujeme vypustiť navrhované znenie a ponechať pôvodné znenie § 60 ods. 2 písmeno i)

Odôvodnenie:

Stanovenie paušálnych nákladov v navrhovanej sume považujeme za nesúladné s čl. 34 ods. 2 písm. f) Nariadenia Komisie (EÚ) č. 651/2014 zo 17. júna 2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 zmluvy, ktoré garantuje pomoc na kompenzáciu dodatočných nákladov spojených so zamestnávaním pracovníkov so zdravotným postihnutím aj na akékoľvek administratívne náklady, za predpokladu, že sú priamym dôsledkom zamestnávania pracovníkov so zdravotným postihnutím. Žiadateľ o príspevok podľa §60 by podľa nášho názoru mal mať možnosť slobodne rozhodnúť, ktoré prevádzkové náklady chránenej dielne, na ktorých úhradu sa poskytuje zamestnávateľovi príspevok, si v rámci stanovenej maximálnej hranice príspevku bude uplatňovať.

11. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 130, §60 odsek 3, písmeno i)

Navrhujeme vypustiť navrhované znenie a ponechať pôvodné znenie § 60 ods. 3 písmeno i).

Odôvodnenie:

Stanovenie paušálnych nákladov v navrhovanej sume považujeme za nesúladné s čl. 34 ods. 2 písm. f) Nariadenia Komisie (EÚ) č. 651/2014 zo 17. júna 2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 zmluvy, ktoré garantuje pomoc na kompenzáciu dodatočných nákladov spojených so zamestnávaním pracovníkov so zdravotným postihnutím aj na akékoľvek administratívne náklady, za predpokladu, že sú priamym dôsledkom zamestnávania pracovníkov so zdravotným postihnutím. Žiadateľ o príspevok podľa §60 by podľa nášho názoru mal mať možnosť slobodne rozhodnúť, ktoré prevádzkové náklady chráneného pracoviska, na ktorých úhradu sa poskytuje zamestnávateľovi príspevok, si v rámci stanovenej maximálnej hranice príspevku bude uplatňovať.

12. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 131, §60 odsek 5

Navrhujeme vypustiť navrhované znenie.

Odôvodnenie:

Zúženie druhu prevádzkových nákladov iba na náklady na celkovú cenu práce zamestnancov, ktorí sú občanmi so zdravotným postihnutím za čas, počas ktorého zamestnanec so zdravotným postihnutím so sťaženým prístupom na trh práce vykonával prácu zo svojej domácnosti považujeme za nesprávne. Napriek tomu, že zamestnanec pracuje z domácnosti, neznamená to, že chránená dielňa nemá náklady na nájomné, energie, administratívu,... Tieto náklady jej zväčša ostávajú. Podmienkou pre priznanie štatútu chránenej dielne je, aby na pracovisku bolo zriadené viac ako jedno pracovné miesto pre občana so zdravotným postihnutím so sťaženým prístupom na trh práce... Ak napr. jeden zamestnanec vykonáva prácu zo svojej domácnosti a ostatní zamestnanci nie, chránená dielňa príde o ďalšie možnosti uplatnenia si príspevku na úhradu prevádzkových nákladov, čo nepovažujeme za správne.

Taktiež pri chránenom pracovisku je možné akceptovať iba potencionálne neoprávnený náklad chráneného pracoviska na výdavky na nájomné za čas, kedy zamestnanec so zdravotným postihnutím so sťaženým prístupom na trh práce vykonáva svoju prácu z domácnosti. Avšak v navrhovanom znení tohto zákona sa upravuje možnosť výkonu práce z domácnosti na iba 10 dní v kalendárnom mesiaci (čo rozporujeme), takže aj pri chránenom pracovisku môžu vzniknúť všetky prevádzkové náklady tak ako sú uvedené v zákone v aktuálnom znení.

13. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 138, §65b

Navrhujeme vypustiť „56a“.

Odôvodnenie:

Legislatívno – technická úprava

14. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 153, §72aw, odsek 3

Navrhujeme zosúladiť text navrhovaného zákona s osobitnou časťou dôvodovej správy navrhovaného zákona.

Odôvodnenie:

V materiály Dôvodová správa - osobitná časť je odôvodnenie návrhu, ktoré je podľa nášho názoru nesúladné s textom navrhovaného zákona a tiež s odsekom 5 v Osobitnej časti aj s textom navrhovaného zákona (sporné prechodné obdobie 12 mesiacov, kedy sa občan so zdravotným postihnutím podľa úpravy účinnej do 31.12.2022 považuje za občana so zdravotným postihnutím podľa úpravy účinnej od 1.1.2023, pretože § 72ae ods. 5 žiadne prechodné obdobie 12 mesiacov neupravuje, čo je v súlade aj dôvodovou správou – str. 6).

15. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 153, §72aw, odsek 5

Navrhujeme vypustiť „§ 59“.

Odôvodnenie:

Legislatívno – technická úprava.

16. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 153, §72aw, odsek 6

Navrhujeme vypustiť.

Odôvodnenie:

Legislatívno – technická úprava.

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2022/466>